

# DE ROSDOEK

heemkundige studiekring  
DE ACHT ZALIGHEDEN

D E R O S D O E K

aflevering 16,  
september 1979

Redactie : Th. van der Aalst, Ganzestraat 17, Hapert  
C. Cornelissen, Nieuwstraat 74, Eersel  
F.A. van Dijk, Odradastraat 26, Eersel  
H. Huijbers, Weverstraat 10, Steensel  
Administratie : C.H.M. Witmer, Nijverheidslaan 16, Veldhoven  
Verzorging : L. Vermeulen, Blokstraat 15, Bergeyk

Redactiewijziging.

Om gezondheidsredenen heeft ons mede-redactielid F.A. van Dijk zijn werkzaamheden moeten staken.

Vanaf deze plaats zeggen wij hem zeer hartelijk dank voor hetgeen hij voor de Rosdoek gedaan heeft en voor de fijne samenwerking.

Wij wensen hem een voorspoedig herstel van zijn gezondheid toe.

HET WERKKAMP IS VOORBIJ . . . . .

Het 31e Werkkamp van de Stichting, dat door onze Kring mocht worden georganiseerd - en gehouden is van 8 tot 12 augustus j.l. - is voorbij.

En, afgaande op de vele positieve reacties die Uw bestuur intussen mocht ontvangen, mogen we stellen dat het een geslaagd Werkkamp is geweest.

Er waren een aantal elementen aanwezig die het programma boeiend en afwisselend maakten, maar bij de uitwerking ervan moet het dan toch ook nog wel wat meezitten wil het geheel slagen.

Het motto "Dichter bij de Zaligheden" bleek goed gekozen te zijn. Het gehele Werkkamp door kon men dit vinden. Men kwam het tegen door de opzet van de dagtochten, waarin een groot deel van het kringgebied werd bezocht.

Zodoende kwam men korter bij de Zaligheden. Ook de "dichterlijke" kant werd niet vergeten, hetgeen vooral bij het avondprogramma tot zijn recht kwam.

Bij de aankomst van de deelnemers/sters op woensdagnamiddag in de zaal De Lierhof te Eersel ontving men meteen een uitvoerige informatiemap, samengesteld door ons bestuurslid H. Huijbers, en het hartenhandje, als herkenningsteken.

De op het hartenhandje voorkomende tekst sprak voor zichzelf :

" Gij kwaamt van alle kant  
naar het schone Kempenland,  
en waart in het aardse hier-beneden  
een beetje dichter bij de Zaligheden. "

Bij de opening even over acht uur heette de Kringvoorzitter C. Cornelissen iedereen welkom.

De Stichtingsvoorzitter de Zeereerw.heer H. Beex, sprak de verwachting voor een goed Werkkamp uit en de heer J. Oomen uit Oosterhout droeg het vaandel vanuit de Dongestreek over aan onze Kring.

Na de nodige informatie over de volgende dag trad de Oerse Kapel o.l.v. de heer H. Coppens aan, om met passende en goed verzorgde muziek de nodige ontspanning te bieden. Tussendoor werden nog een aantal deelnemers/sters gehuldigd wegens deelname aan een aantal werkkampen.

De volgende Rosdoek verschijnt in januari 1980.  
Copy wordt ingewacht tot uiterlijk 20 december 1979  
bij één der redactieleden.

Op donderdagmorgen werd te 08.30 uur vertrokken naar Bergeyk, waar de heer Joh. Biemans op de grafheuvel nabij De Paal het gezelschap begroette.

Mede onder leiding van de heer A. van Leeuwen werd daarna de gerestaureerde kerk van St. Petrus Banden bezichtigd, waarna het gezelschap zich naar het gemeenschaps-huis begaf.

Hier was door de werkgroep toponomie een overzichtelijke expositie ingericht, die naast de vaste archeologische tentoonstelling van de stichting Eicha een goed overzicht gaf van de activiteiten van de beide groepen.

Na de middag werd een bezoek gebracht aan Luijksgestel. Hier vertelde de heer Van Leeuwen ons de geschiedenis van de toren van deze parochie en over de erg fraaie beelden in deze kerk.

Het bakkerijmuseum en de beltmolen werden uiteraard niet overgeslagen.

De avond werd mede verzorgd door de heer M. Sijbers uit Steensel, die ons, als het ware bladerend in een prentenboek met gezegden, grappen en liedjes door het oude Brabant voerde.

Op vrijdag werd de torentocht gemaakt. Met het oog op het te verwachten regenweer, werd deze tocht gemaakt per autobus.

De leiding van deze tocht lag in handen van de heren H. Strijbosch en A. van Leeuwen. Het monument te Knegsel werd besproken door het kringlid J. Pasmans die op een prettige wijze uitvoerige informatie verschaftte.

Aan het avondprogramma werd medewerking gegeven door de heer Joh. Biemans. Met zijn voordrachten, veelal eigen werk, droeg ook hij wezenlijk bij aan het welslagen van dit Werkkamp.

De strijd om de titel "Bram van Brabant" werd gewonnen door de heer J. Klinkhamer uit Waalre, met de volgende limmerick :

Leut van de Zaligheid worde. 'nen dichter  
van het fietsen een heel beetje lichter  
van 't eten content  
met 't gezelschap verwend  
langs Eersel is 't voortaan wá gericht !

Tweede in deze wedstrijd werd de heer L. v.d. Borne uit Hoogeloon, en derde de heer Fr. v.d. Hurk uit Eersel.

Eervolle vermeldingen op dit gebied gingen naar :

mevrouw Van Eerd-Smetsers uit Beek en Donk;

mevrouw Evers-Van Kollenburg uit Oirschot;

de heer M. Coppens uit Eersel;

de heer C. van Eerd uit Beek en Donk;

mevrouw Klinkhamer-Boon uit Waalre en

mej. A. Kempen uit Oirschot.

In totaal namen 28 leden aan deze wedstrijd deel. Enkele van de ingezonden limmericks zullen in de komende nummers van onze Rosdoek gepubliceerd worden.

Zaterdagmorgen werd allereerst een bezoek gebracht aan de markt van Eersel. Na de koffiepauze toog de groep naar de Hoge Hees, naar de openlucht-expositie "Natuur en sculptuur".

Uit de verschillende reacties bleek de opname van deze tentoonstelling in het programma, een goedgreep te zijn geweest.

Te 13.00 uur verzamelde zich iedereen in De Lierhof voor de sluitingsbijeenkomst. Tijdens de goed verzorgde Brabantse koffietafel - aangeboden door de gemeente Eersel - sprak de E.A. heer burgemeester van Eersel, van Agt, er zijn voldoening over uit dat dit Werkkamp weer in Eersel kon worden gehouden. Hij hoopte dat en Eersel en de Kempen een goede indruk bij de deelnemers hadden achtergelaten. Hij bood verder alle deelnemers een exemplaar van de uitgave Duizel-Eersel-Steensel aan, een geste die bijzonder op prijs werd gesteld.

Voorzitter H. Beex zei verheugd te zijn een goed geslaagd Kamp te mogen afsluiten, temeer daar de Kring De Acht Zaligheden feitelijk "als reserve" voor dit Werkkamp te boek stond.

Kringvoorzitter Cornelissen sprak in zijn slotwoord dank uit aan de gemeenten Eersel, Bergeyk en Vessem voor hun financiële medewerking aan dit gebeuren; aan alle gastgevers voor de geboden gastvrijheid; aan alle deelnemers voor de medewerking; aan de zaalhouder, echtgenote en personeel voor de verzorging en verder aan allen die op enigerlei wijze aan de organisatie van dit Werkkamp hadden medegewerkt.

Namens de deelnemers/sters sprak de heer W. van Rooij een kort dankwoord.

Mej. Van Leersum tenslotte dankte speciaal de Kringvoorzitter Cornelissen voor zijn inzet vóór en tijdens de Werkkampdagen.

Rest nog te vermelden het dagelijks optreden van Wim van Rooij met zijn gezongen en gewaardeerd dagverslag. De leiding bij het zingen uit De Brembosch was in handen van mej. Doorenbosch en mevr. Van Vlokhoven-Van der Sanden.

De uitvoerige brochure in de informatiemap over de Kem-pische gothiek werd samengesteld door de Werkgroep Kerken en Torens, waarbij vooral de inzet en zorg van Martien Hurkmans alle lof verdient.

Veel zorg werd het bestuur uit handen genomen door de heer H. Goossens uit Eersel, die het onderbrengen van de deelnemers/sters voor zijn rekening nam. Zeer terecht mocht hij daarvoor reeds welgemeende dank ervaren.

Zeer gewaardeerde medewerking bij o.a. de fourage werd ondervonden van o.a. de dames Spaapen, Maas, Rijken en Cornelissen.

Wellicht zijn er nog anderen die afzonderlijk vermelding verdienen. Laat het gezegd zijn : het bestuur van de Kring is iedereen erkentelijk voor elke medewerking in welke vorm dan ook ondervonden.

Dat het Werkkamp mocht slagen is het resultaat van het totaal aan inventiviteit, zorg, inzet, bereidwilligheid en samenwerking.

We waren samen een beetje dichter bij de Zaligheden !

Oerle, augustus 1979

Th.H. v.d. Ven

#### STICHTING EICHA

Verslag van de werkgroep naamkunde over de periode juli 1978 tot juli 1979.

Het afgelopen jaar is de werkgroep verder gegaan met het verzamelen van perceelsnamen uit de akten van notaris Antonie van Galen. De namen komen uit de gemeenten Bergeyk (voor 50%), Westerhoven, Riethoven, Luyksgestel, Borkel en Schaft.

Op advies van Molemans waren we begonnen met het jaar 1832 omdat dan het nieuwe kadaster wordt ingevoerd en het oude gebruik, dat de naam van het perceel wordt genoemd, nog in zwang is. Dit leverde echter teleurstellende resultaten op, omdat Van Galen na een korte periode van ongeveer 1 jaar de namen weglaat en uitsluitend met kadasternummers werkt. Bij openbare verkopen wordt echter zo nu en dan nog de naam vermeld, blijkbaar omdat deze tijdens de verkoop wordt genoemd (de naam in plaats van het nummer blijft leven bij de bevolking). Bij 1842 zijn we gestopt, omdat de opbrengst te klein was.

Vóór 1832 wordt de naam altijd genoemd, tegelijk met een uitgebreide beschrijving van de ligging. De beschrijving bestaat uit het opsommen van de eigenaars van de aanliggende percelen in de 4 windrichtingen.

Wij hebben steeds alle gegevens van een perceel overgenomen op een standaard-formulier. Op dit formulier staat de gemeente, eventueel het gehucht, grondgebruik (weiland of akkerland), de zin waarin de naam voorkomt, de ligging en de bron en het jaar van de vermelding. Op deze manier hebben we alle namen uit de aktes van 1821 t/m 1842 genoteerd. De oogst is het grootst, met gemiddeld 300 tot 400 namen per jaar, uit de aktes vóór het invoeren van het nieuwe kadaster (1832). De meeste namen komen uit de aktes van deling of uit openbare verkopen. We troffen ook documenten van teuten aan (machtigingen) uit Denemarken, Duitsland en Frankrijk. Hierover is reeds een artikel verschenen in de Rosdoek, namelijk in aflevering 14 van januari 1979, het verenigingsblad van de Heemkundekring De Acht Zaligheden.

De namen uit de periode na 1832 kunnen meteen worden in-

gevuld op de kadasterkaart uit die tijd. Vóór 1832 kan dit alleen als we de eigenaars nalopen. Bezit de eigenaar meerdere percelen, hetgeen meestal het geval is, dan is ook dat onmogelijk tenzij we gebruik maken van de beschrijving van de ligging.

Nu konden we beschikken over kopiën van de kadasterkaarten van 1832, waarop bij elk perceel de eigenaar ingevuld was. Deze kaarten waren gemaakt uit de gegevens van de kadastrale legger. Aan de hand van deze kaarten kunnen we nu het perceel vinden dat voldoet of nagenoeg voldoet aan de beschrijving uit de notarisakten. Naarmate we verder verwijderd zijn van het jaar 1832 wijkt de eigenarenkaart steeds verder af tengevolge van verkopen. Het wordt dus steeds moeilijker om een kloppende beschrijving te vinden. We konden de eigenarenkaart dan ook maar voor een beperkte periode (ca. 10 jaar) gebruiken voor het lokaliseren van percelen. Desondanks hebben we hiermee een flink aantal namen uit de aktes vóór 1832 kunnen lokaliseren. Bij de beschrijving worden meestal de eigenaars van de percelen ten noorden, oosten, zuiden en westen genoemd. Drie eigenaars zijn ruim voldoende om het perceel te lokaliseren, zodat de vierde eigenaar veranderd mag zijn. Zijn er twee eigenaars veranderd dan wordt de lokalizatie twijfelachtig, maar niet onmogelijk. Soms treffen we de beschrijving aan met twee eigenaars in de vorm : aan een zijde ..... en aan de andere zijde ..... . Wordt deze beschrijving gebruikt dan is dit vaak om reden, dat het perceel eenvoudig te vinden is, doordat alle percelen een gemeenschappelijke grens hebben zoals de heide of een pad. Soms is de richting fout of zijn twee richtingen verwisseld. Het vereist nu en dan puzzelwerk om er uit te komen.

Het aantal lokalizaties dat we op deze manier gevonden hebben is voor Bergeyk samengevat in de volgende tabel. De namen uit de Weebosch, Spaanrijt, Witrijt, Aa en Hulsdonken zijn echter nog niet bekeken omdat hiervan geen eigenarenkaart is. Hetzelfde geldt voor Luyksgestel en Borkel en Schaft.

Aantal lokalizaties voor Bergeyk, met uitzondering van de Weebosch etc., gevonden met behulp van de aktes van Van Galen en de eigenarenkaart uit 1832.

| jaar | aantal | jaar   | aantal |
|------|--------|--------|--------|
| 1821 | 97     | 1827   | 100    |
| 1822 | 15     | 1828   | 103    |
| 1823 | 55     | 1829   | 100    |
| 1824 | 35     | 1830   | 92     |
| 1825 | 29     | 1831   | 17     |
| 1826 | 102    |        |        |
|      |        | totaal | 761    |

Het totaal in de tabel is ongeveer 20% van het aantal percelen.

We weten dus uit de aktes van Van Galen van 20% van de percelen de naam.

Met behulp van een maatboek uit 1791, dat we in het gemeentearchief gevonden hebben, hebben we de rest van de namen kunnen invullen. Het maatboek is opgemaakt door de landmeter Adriaan Borrenbergen en bevat alle percelen met naam, oppervlakte en eigenaar, maar er is geen kaart bij. Het was ons dus onbekend welke naam bij welk perceel hoort. Het valt onmiddellijk op, dat de percelen volgens de ligging worden opgesomd. De landmeter liep blijkbaar over de velden en noteerde de percelen die hij tegenkwam. Met behulp van de percelen, waarvan de naam bekend is uit de aktes van Van Galen zijn we er in geslaagd het pad dat de landmeter liep in 1791 te volgen. Met het pad zijn nu ook alle namen bekend van de percelen. De eigenarenkaart uit 1832 was niet bruikbaar omdat tussen 1791 en 1832 vrijwel alle percelen in andere handen waren overgegaan.

Uit de oppervlakten blijkt, dat de perceelsgrenzen van 1791 naar 1832 niet veel veranderd zijn. Hier en daar zijn percelen samengevoegd of gesplitst, maar de hoofdlijnen blijven hetzelfde. Alleen de bogten zijn moeilijk terug te vinden omdat hun verkaveling van 1791 naar 1832 soms totaal veranderd is. Dit heeft misschien te maken met de grote stukken hei en arme gronden die er in liggen, waardoor men niet zo nauw keek met de afba-

kening van de grenzen. Ook de erven aan de huizen zijn soms sterk veranderd in die periode. De namen van alle percelen uit de volgende gehuchten zijn nu bekend :

Enderakkers, Eykereind, Lijnt, Hoek, Voorste en Achterste Broekstraat, Hof (komt als naam niet voor in het maatboek), Voorste en Achterste Loo, Hoge Berkt.

Het is nog moeilijk om alles te overzien wat we gevonden hebben. Daarom laten we het bij een paar opmerkingen.

We vinden veel natuurnamen zoals Hulsdonken (hulst, donk=hoogte); Craybroek; Bremberg; Heesterveld; Gagelveld; Mostveld etc.

Een grote groep namen duidt op bezit. De familienaam gaat over op het land en gaat een eigen leven leiden, ook als er een andere eigenaar komt. We noemen er slechts enkele van de vele : Peerassenbeemd; Jennekesdries; Pollevloet; het Plasveld; den Bommelaar; de Klatelaar; den Bekker; den Tryyman; de Bijnsbraak; Pieten bugtje; den Brusselakker; de Klaterakker; de Peuk; den Blouwvoet.

Sommige namen hebben met een beroep te maken zoals de Kramersakker; de raymaker; de blokmaker; barberbeemdje; kuypersveld; de voerman.

Namen die duiden op kerkelijk goed zoals : abtsakker; kerkenbogt; 't Jacobsveldje (van de abdij van Sint Jacob); cruysaltaarakker; of op de gilden : het gildeveld; de Sint Jorisakker; of op de armentafel : den heiligen Geestakker.

De Root duidt op een ontginning (het rooien van bomen) evenals Nieuwland, hoewel deze laatste meer recent is. Het oude kasteel in Bergeyk, vlak bij de Lijnt, dat nu niet meer bestaat wordt herdacht in allerlei veldnamen zoals : de sloterbeemd; den agtersten beemd aant Slot; het Slot; steenbeemd; de Poortbeemden; de molen aan : het meulenbroek.

De Keersop heette vroeger ook de Aa, hetgeen blijkt uit de naam "Aabeemd" van een weiland aan het riviertje. Verder hebben we namen naar de bodemgesteldheid (Mortel), opbrengst (costverloren, kwaadveld), hoogteligging (de legenbeemt, daalakker) of een eik (eykerakker) een paal (de Paal) als grensteken.

En tot besluit enkele bizondere namen, die we in vele Brabantse gemeenten tegenkomen en waarvan de betekenis nog niet is gevonden : het Hemelrijk; Totefaaf (Toterfout in o.a. Veldhoven en Oerle); de Bijstervelden; Laserusakker (zie de artikeltjes van Hans van den Heuvel in het Eindhovens Dagblad).

De volgende namen die we in 1600 als Postels goed tegenkomen in de akten van Postel, staan ook op onze kaart van 1832 en zijn daarmee gelokaliseerd : de Stelt; Hoevenbogt; de Grotenakker in de Bergerakker; 't Craybroek; het Postels Eusel; de Korte- en de Langeweg akker; de Kerkenbogt; de Stompert; de Streep; den Bogt; de Paarakker.

Van de abdij van Sint Jacob zijn de volgende percelen : den abtsakker (ten westen van de Kep); de abtshuizinge (oude pastorie).

Verder hebben we het vermoeden, dat percelen met een naam als de Hoeve of de Hoevenakker bezit van een abdij zijn geweest omdat de naam geen bezitselement heeft en het perceel dus gehuurd kan zijn. De enige instellingen die verhuurden waren de abdiën, die door grote ontginningen een groot areaal grond bezaten. Enkele van deze grote ontginningen menen we te kunnen zien op de kaart van 1832, o.a. een verzameling akkers ten oosten van de Hogen Berkt met de naam de Hoeven; een vierkant stuk ten noorden van de Broekstraat dat Hoevenakker heet en waarin we enkele van de bovengenoemde percelen van Postel terugvinden; een kompleks akkers in de Enderakkers en op het agterste Loo.

We hopen hier nog voldoende materiaal te kunnen vinden om dit te bewijzen.

Een ander probleem dat opkomt na het bekijken van de namenkaart is de betekenis van de naam "Bogt" (de Bucht is mogelijk een verbastering of een recente taalontwikkeling of hangt samen met de plaatselijke uitspraak van het woord). De percelen die "Bogt" (of een samenstelling met achtervoegsel bogt) heten, liggen bij elkaar op arme grond. Ze zijn soms met heide begroeid of houtbosjes of het zijn akkers. Voor de grondbelasting worden ze in ieder geval bij de akkers gerekend. We vinden echter ook de naam "den Hoybogt" (nr.2276 bij de Weebosch), die aangeeft, dat een bogt ook als grasland wordt (of is)

gebruikt. De Nederlandse betekenis van het woord bogt is een omheind stuk land, maar Lindemans rekonstrueert een vorm waarin Bogt/bucht "struikgewas" betekent. De bogten in Bergeyk zijn gegroepeerd op de Bucht, aan het Eyker-eind, de Konijnsbogten tussen 't Hof en de Hogen Berkt en de bogten ten noorden van de Broekstraat.

De Kerkenbegt, Monenbegt etc. liggen onmiddellijk ten zuiden van de kerk van 't Hof tot aan de Hoek (ten westen van de Dr. Rauppstraat). Het is wel duidelijk dat de bogten in Bergeyk op slechte grond liggen tussen hooggelegen vruchtbare akkergronden (Enderakkers bijv.) en de laaggelegen boerderijen en beemden. Volgens Kakebeeke moeten we de bogten evenals de kampen (zie de recente tentoonstelling van de heemkundekring in St.Oedenrode op het kasteel Dommelrode) zien als individuele ontginningen door kleine boeren in de heide. Deze ontwikkeling zou plaatsgevonden hebben in een tijd van agrarische expansie uit de hoge Middeleeuwen. Hierbij valt dan te denken aan een laatste ontginning, waarbij de slechtste stukjes aan de beurt komen. Dit valt echter moeilijk te rijmen met de situatie in Bergeyk waar de hei dan midden in het dorp zou moeten liggen.

Ook valt te denken aan het verwaarlozen van de bogten als grasland toen de broeken werden ontgonnen en in gebruik werden genomen als hooiland. De bogten hadden dan geen functie meer, omdat ze te slecht waren als akkerland. Het blijft echter een vraag waarom de bogten door de eeuwen verwaarloosd zijn en arme grond blijven. We hopen een nadere studie aan dit belangrijke onderwerp voor de dorpsgeschiedenis van Bergeyk te kunnen wijden.

Ook de ligging en de ontwikkeling van het kerkelijk goed kan een belangrijke tip van de sluier oplichten, met name de vraag of het Hof vroeger het centrum is geweest van een Domaniaal goed (vroege middeleeuwen).

Een andere vraag is waar de naam "de Kep" of "de Kept" (= meervoudsvorm) vandaan komt..

Wat zijn de verdere plannen ?

Het meest urgente werk is het opnemen van de namen die nog bij de bevolking bekend zijn. Dit is van belang ten 1. omdat het de enige mogelijkheid is de namen die ontstaan zijn na 1900 te noteren;

2. voor het noteren van de plaatselijke uitspraak.

Dit kan bij een naamkundig onderzoek van belang zijn. Bovendien zijn er op de namenkaart van 1832 enkele dubbelzinnigheden, die misschien langs deze weg opgelost kunnen worden: Pensbraak/Bijnsbraak en Kep/Keep. Verder moet de naamkaart nog gemaakt worden van de Weebosch. Er moet nog nagegaan worden of er maatboeken zijn van Riethoven, Westerhoven, Luyksgestel en Borkel en Schaft.

Van het Eind in Riethoven bestaat er een kadastrale kaart van vóór 1800 (bij het Provinciaal museum in Den Bosch) die gekopieerd moet worden.

Verder moet een kaartstelsel gemaakt worden van alle namen met bronvermelding en ligging.

Over wat langere termijn willen we ook alle namen uit aktes van vóór 1600 in het kaartstelsel onderbrengen. Dit is van belang om eventuele veranderingen die een naam heeft ondergaan in de loop van eeuwen te identificeren. Verder willen we ook de studie van de namen en het kerkelijk goed voortzetten. Hiermee hopen we te bereiken, dat een aantal vragen over de nederzettingsgeschiedenis van Bergeyk opgelost worden.

augustus 1979

D. Vangheluwe.

Men sal goet ende arch verstaen  
Het goede doen ende tarchste laen

Maerlant

BESTEK EN VOORWAARDEN VOOR HET BOUWEN VAN DE WONING  
VAN ONDERWIJZER PANKEN TE WESTERHOVEN IN HET JAAR 1851

Van de burgemeester van Westerhoven, de heer Van Nunen, ontvingen wij het complete bestek en voorwaarden van de voornoemde te bouwen woning. In het geheel publiceeren van deze - overigens interessante - materie, zou een complete Rosdoek vergen. Degenen die belangstelling hebben kunnen dit bestek ter inzage krijgen via ons redactielid H. Huijbers te Steensel. Enige bemerkenswaardige artikelen willen wij U evenwel niet onthouden.

**Art. 1 : Maat, gewigt en peil.**

De maat in dit bestek en tekening bedoeld, is de Nederlandsche el, en het gewigt het Nederlandsche pond. Het peil van de hoogte is bovenkant vloere, welke hoogte voor de besteding aan de gegadigde zal worden aangewezen.

**Art. 2 : Afbreken.**

De aannemer zal de oude onderwijzerswoning met de fundamenten, geheel doen af- en uitbreken, de afkomende materialen schoonmaken, en zoo veel ongeschonden houden als mogelijk is. Verder de steenen in vier soorten sorteren als : eerste soort de harde, tweede soort de zachte, derde soort de schouwen, en vierde soort de fundamenten. 1)

**Art. 8 : Welput 2)**

Ter vereischten plaatse zal de aannemer buiten het gebouw eenen welput doen zinken, tot eenen zoodanige diepte dat men zuiver welwater bekomen heeft, en daarin ten minste tachtig duim water blijft staan, wijdt eene el diameter, dezelve aan te leggen op eene raam van vier duimsche masten hout, naar den cirkel bewerkt, breedte drieëntwintig duim, dubbeld in verband over elkanderen gewerkt en gespijkerd. Hier op den put te metselen in kalkmortel, zwaar een steen, denzelfven op te werken vijftien duim boven den grond, en met eene rollaag gedekt.

Noot van de redactie :

- 1) Om de kosten voor de nieuwe woning te drukken moest nl. zo veel materiaal als mogelijk van de oude woning gebruikt worden.
- 2) waterput

Hier op te maken de kuip van vijf eikepalen elk lang eene el, zwaar tien duim, af te planken met maste planken zwaar twee en twintig streep, en ter hoogte van tachtig duim. Wijders eene putmik van eike hout, zwaar achtien en achtien duim, en van voldoende lengten. De zwik van eik hout van voldoende lengte en zwaarte, en met eene voldoende ijzere kramen spil in de mik vast te maken; de zwingel van masten hout, van onderen voorzien met eenen ijzeren haak, en van boven met eene ijzere ketting, voorts een en ander naar den eisch te behandelen.

**Art. 18 : Keuring en bouwstoffen.**

De keuring der bouwstoffen zal aan of op het werk in tegenwoordigheid des aannemers, of diens zaakgelastigden geschieden, voor en aleer eenig stuk mag worden verwerkt, terwijl met een genoegzaam getal manschappen, de soortering, kanting en wat meer noodig is moet worden verricht; zorg dragende dat alle materialen bij de lossing regelmatig gestapeld, en planken en balken op latten gezet om het droogen te bevorderen. Ingeval na de goedkeuring een of meer stukken miswerkt of na bearbeiding eenig gebrek wordt ontdekt, zal daar in dadelijk door andere bouwstoffen moeten worden voorzien, gelijker wijs geschieden zal indien de gebreken werden ontdekt, nadat dezelve reeds verwerkt waren. De afgekeurde bouwstoffen zullen dadelijk uit de nabijheid van het werk moeten worden weggeruimd, en geheel afgezonderd blijven van de goedgekeurde, welke desnoodig met een duidelijk teeken moeten voorzien zijn. Bij aldien de aannemer eenige ongekeurde bouwstoffen deed verwerken of wel dat zulks buiten zijn weten geschieden mogt, zal hij daarom des niet te min eene korting op zijne aannemingspenningen ondergaan van drie gulden, op de eerste order wederom af te breken en uit te nemen. Zoo er van eenige afgekeurde materialen gebruik gemaakt werd zal de aannemer telkenreize eene korting op zijne aannemingspenningen ondergaan van tien gulden, terwijl daarenboven alle zulke stukken zullen verbeurd verklaard worden. De keuring der bouwstoffen moet twee dagen voor de keuring aan heeren besteders worden aangegeven.

Art. 24 : Aannemer en borgen.

De aannemer, zal dadelijk des gevorderd wordende, moeten stellen een of twee deskundige en goede inlandsche borgen, bij de besteding tegenwoordig, welke borgen ieder afzonderlijk voor goede uitvoering van het in dit bestek omschreven werk, hunnen persoon en goederen moeten verbinden als naar regten en zulks mede bij onderteekening van het procesverbaal van aanbesteding, ten einde bij ziekte, overlijden of nalatigheid des aannemers, het werk te kunnen overnemen en volbrengen alles onder afstand van alle voorregten of uitvlugten.

Art. 25 : Wijze van aanbesteding.

De aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en daarna bij opbod, zullende op geene inschrijvingsbiljetten regard worden geslagen, dan op die van gegadigde en bij de besteding tegenwoordig; terwijl ook niemand zal mogen mijnen die niet op het werk heeft ingeschreven, de besteders houden in alle gevallen het regt en vrijheid te gunnen of niet, zonder deswegens de minste verantwoordelijkheid schuldig te zijn, ingeval twee of meer personen tegelijk mogten mijnen, in dier voege dat er verschillen ten deeze ontstaan, zoo zal het aan besteders vrijstaan of een van hen te gunnen, ofwel om het andermaal op te hangen en opnieuw aan te besteden, zullende wanneer en zoodanig geval het werk opgeroepen mogt zijn tot de som, waarop de zoo even gemelde mijningen plaats hadden, zonder dat er andermaal gemijnd werd, besteders het werk aan een der eerst gemijnd hebben kunnen gunnen, of wel zoo danig handelen, als zij zullen geraden vinden.

-o-o-o-o-o-

OVER HET ONTSTAAN VAN DE PLAATSNAAM STEENSEL

---

Iedere streek, plaats, rivier, heide, bos of akker heeft een naam. De toponomie als wetenschap heeft ten doel zowel bestaande als verdwenen en in onbruik geraakte plaatsnamen op te sporen, ook de nieuwe, de betekenis ervan te achterhalen om hun ontstaan te verklaren en daaruit conclusies te trekken, vooral voor de plaatselijke geschiedenis, maar ook van de geschiedenis van de landbouw of het landelijk recht. Deze wetenschap heeft vooral de laatste tijd aantrekkingskracht ingevolge de voorbije ruilverkavelingen, die gepaard gingen met veel perceelwijzigingen.

Alhoewel veel namen direct verklaarbaar zijn, scheppen andere de nodige problemen. Door de eeuwen heen verbeterden namen omdat men ze anders ging uitspreken of schrijven om er een meer verstaanbaar beeld aan te geven, de zgn. volksetymologie. Hieraan maakten zich ook de intellectuelen als griffiers en notarissen schuldig, die bijv. omwille van de deftigheid een naam anders gingen schrijven dan hij werkelijk was. Hieraan lag ook dikwijls ten grondslag dat men om de ouderdom van de plaatsnaam te kunnen vaststellen van een bepaalde veronderstelling uitging.

Zo bestaat er wat Steensel betreft een redenering dat de uitgang -sel afgeleid zou zijn van het Romeinse cella, met als gevolg dat men er een Romeinse oorsprong aan toekent. Er zou een stenen Romeins huis gestaan hebben. Dit is vanwege de toenmalige onherbergzaamheid der Kempen welhaast onmogelijk.

De oudst bekende Latijnse schrijfwijzen voor Steensel zijn Lapidus Via, ook wel Lapidea Via. De letterlijke betekenis hiervan is Steenvoerde, de eerste schrijfwijze voor het gehucht de Stevert op de grens van Steensel en Riethoven. De betekenis van de naam Steenvoerde is een met stenen versterkte doorwaadbare plaats, in dit geval over de rivier de Run 1).

Het is dan ook meer voor de hand liggend het ontstaan van de naam Steensel in een latere periode te gaan zoeken. De oudst bekende akte over Steensel uit 1232, han-

delende over rechten die door de abdij van Postel betaald moesten worden voor bezittingen alhier, vermeldt reeds de naam Steensel. Het ontstaan van de naam moet dan ook in de Frankische tijd of de vroege middeleeuwen gezocht worden.

Het achtervoegsel -sel kan dan gezien worden als een afleiding van -sele of eusel (later ook eeusel), d.i. een plaats waar veen gewonnen werd of een weide, veelal door bossen omsloten. Zeker is in ieder geval dat veel van de plaatsnaamuitgangen als -sele of -zele hierin hun oorsprong vinden. Wat Steensel betreft lag een dergelijke veenboerderij tussen de Stevert en Heers (Veldhoven).

Er rekening mee houdend dat diverse oude akten handelen over de Steenvoirtse (Steventse) watermolen en rechten om turf te steken op het landgoed "dat Hogh Eussel" 2), dat op voornoemde plaats lag, brengt ons de conclusie dat de oorsprong van de naam Steensel hoogstwaarschijnlijk Steen-eussel, een veenboerderij bij Steen-voirde is.

H. Huijbers

- 1) Deze riviernaam, die wat Engels aandoet, is een woord dat vroeger ook gebruikt werd voor het doen stilstaan of stremmen van water. Wellicht houdt de naam dan ook verband met de Stevertse watermolen of de Steenvoirdse.
- 2) Op oude kadasterkaarten treffen we nog de naam "Hoog Eeuwse Pad" aan. Deze liep van Steensel (Busser-eind), door de bossen richting Waalre.

Steekt U in geen gat, of ziet er deur

Lijfspreuk

#### AAN STEENSEL'S OUDEN TOREN

Gegroet schoone toren, die prijkt over 't veld  
Onwankelbaar trot'send der stormen geweld  
Gij roem van ons dorpje vier, vijf eeuwen oud  
Zoo zwaar en zoo somber, doch sierlijk gebouwd  
Uw muren zoo hecht, zijn met mos dicht begroeid  
Dat leeft door het water des hemels besproeid  
U pronkstuk der Kempen, U wijd ik mijn lied  
In leven of sterven verlaat ik U niet.

Men droeg reeds zoo menigen vriend hier naar 't graf  
Wiens lijk men der aard' aan Uw voeten hergaf  
Zoo velen ach, trokken hier stil één voor één  
Ter woonplaats, waar niemand van wederkeert, heen  
Bij U rust hun stof, dat der moeder aard' dekt  
Tot d'engel der opstanding eenmaal hen wekt  
Ja, daarom zijt gij mij zoo lief en zoo waard  
Wij blijven voor altijd vereenigd op aard.

Bemoedigd wijst Gij ons hemelwaarts heen  
Het kruis op Uw top richt, beschermt onze schreên  
Bewaakt ons en geeft in ellende ons troost  
Na eeuwen gedenkt ons alhier nog ons kroost  
O, komen wij lang aan Uw voet nog te saâm  
Om biddend te loven God Heiligen Naam  
En valt ons dit rampvolle leven eens af  
Bewaak dierbare toren, nog eeuwig ons graf.

P. Cox - 1875

geb. te Bergeyk - 29 mei 1843

P.S.

De dichter van deze ode aan Steensels oude toren was destijds aldaar onderwijzer. Gezien deze dichtregels en een graving van zijn naam in 1871 in de spits van de toren ging hij trots op dit bouwwerk behorende tot de Kempische gotiek. Verder wil ik de lezers wijzen op de zienswijze van de dichter op dit aardse bestaan, de dood en de wederopstanding. Het gedicht werd in 1893 gepubliceerd in de Alberdink Thijm almanak.

H. Huijbers

AKTE INZAKE TOESTEMMING TOT HET BOUWEN VAN EEN NIEUWE  
SCHUURKERK TE STEENSEL UIT HET JAAR 1763.

---

Zegel : 3 stuivers  
getekend, J. Lompré

Extract uijt het Register der Resolutiën van de hoogmogende Heeren Staten Generaal der Verenigde Nederlanden.

Veneris den 18 November 1763.

Is gehoord het rapport van de Heeren Nagel en andere haar hoogmogende Gedeputeerden tot de saken van de Meijerije van 's Hertogenbosch hebbende ingeolge, en tot voldoening van deselver resolutie commissoriaal van den 23 Augustus laatstleden met en nevens eenige Heeren Gecommitteerde uijt den Raad van State, geëxamineerd een missive van J.W. de Jongh, Stadhouders van den quartier Schout van het quartier van Kempenland Meijerije van 's Bosch gesz te Valkenswaard den 18 daartevoren, houdende ingeolge, en tot voldoening van haar hoogmogende resolutie van den 29 Juli deses Jaars desselvs bericht op de Requeste van Jacobus de Bakker en Thomas Smolders, kerkmeesters van de Roomsche Kerkschuur tot Steensel quartiere en Meijerije voorsz: houdende, dat voorgen. Kerkschuur, dewelke in leeme wanden was gelegd, zoodanig oud en vervallen was, dat deselven door geen reparatie in Staat konde worden gehouden, vermits alle houtwerk en verder getimmerde was verrot en dat daarom, niet als met het uijterste gevaar daarinne dienst konde worden gedaan. Dat sij supp. waren woonende in een kleijne en arme Gemeente, ten eenemaal onvermogene en buijten Staat, om onkosten te dragen; dat desniet tegenstaande om niet gefrusteert te sijn van de oeffeninge van hunnen Godsdienst, die sij onder conniventie van haar hoogmogende exerceerden genoodsaakt wierden, hoe onvermogene deselve Gemeente ook was, egter de kosten te moeten ondergaan, om een nieuwe kerkschuur te doen bouwen welken opbouw, bij deselve met de minst mogelijke kosten konde werden ondernomen, dan dat sij supp. alvorens te beginnen, noodig hadden haar hoogmogende permissie en Octroy : Versoekende

derhalven om in plaats van haaren vervallene en irreparabele Kerkschuur op de plaats alwaar die tegenwoordig is staande, te mogen doen bouwen een kerkschuur ter lengte van sestigs voeten, en ter breedte van dertigh voeten, de hoogte van de Gevels twintigs voeten, en die van de bezijden muuren tien à twaalf voeten, in ijder kant van de zijmuuren, vier raamglazen, ieder vijf voeten in het vierkant met een dito van vijf voeten hoog, en twee en een halve breed, in ijder gevel een vierkant raam van vijf voeten en een Deur Seven voeten hoog, breed vijf voeten.

Voort vier balken met sijn bovenwerk, die van onderen beplankt worden en daarop te leggen een Stroodak, alles volgens de aftekening van het oude en nieuwe gebouw, nevens de voorsz. Requeste aan haar hoogmogende gepresenteert.

Daarop gedelibereerd sijnde; Is goedgevonden ende verstaan aan de supp. mits desen te permitteren, om in plaats van haar vervalle en irreparabele Kerkschuur terplaatse alwaar de tegenwoordige is staande te mogen doen bouwen een nieuwe Kerkschuur, ter lengte van twee en sestigs, en terbreedte van dertigs voeten, de hoogte van de voor en agter Gevels sestien en die van de zijmuuren tien voet in Steense, in ijderderselve te stellen vier glasramen, en noch een aan weerskanten van vijf voeten hoog, om twee en een halve voet breed. Voorts in de voor en agter Gevels te maken een enkelde vierkante deur hoogseven ende breed vijf voeten, en boven de Oost Deuren of ingang een vierkant glasraam van vijf voeten. Wijders te stellen vier balken met sijn bovenwerk, deselve vlak tegens de balken schuijns opgaande, beplankende sonder daar eenig rond optoogh aan te brengen, het gebouw dekkende met een panne Dak, de grond met gemeene plavijstenen beleggende, en alles met een eenvoudige Couleur van Olijverf, sonder ornamenten off figuren doende verven.

Dat voorts de Supp. sullen moeten zorgen, dat dese nieuwe Kerkschuur in maniere voorschreven voor den Eerste November van den Jare 1764 gebouwt ende voltooit sij, op poene van 't Effect deses te verliesen, met last omsake binnen den gestelden tijd voltrokken sijnde, daarvan ken-

nisse te geven aan den Quartier-Schout van 't quartier van Kempenland, die mitsdesen bevolen word de bij haar hoogmogende Resolutie van den 28 Augustus 1761 vereijschte inspectie te doen, ende toetezien off in allen deelen aan deze haar hoogmogende Resolutie is voldaan.

Accordeert met voors: Register

P.S.

De juiste situering van voornoemde schuurkerk is terug te vinden op één van de kaarten van de bekende landmeter Hendrik Verhees.

Zij stond op de hoek van de Joseph Schultewe, en Frans van Nunenstraat. Het schuurkerkje heeft dienst gedaan tot 1822, in welk jaar de verbouwing (en verkleining) van de vervallen kerk welke aan de toren stond gereed kwam. Gedeelten van de schuurkerk werden nog gebruikt om in 1823 een pastorie te bouwen, welke pastorie later door de huidige is vervangen.

H. Huijbers

De rechtste wech ter hellen waert  
Entie alre cortste vaert  
Dats geluc in sonden

Maerlant

## KIJKEN NAAR MONUMENTEN IN NEDERLAND

### Nieuw Monumentenboek

Een dezer dagen is er een nieuw monumentenboek verschenen. De bedoeling van deze publicatie is om een zo groot mogelijk publiek te bereiken. Het boek is speciaal bedoeld voor het opwekken van belangstelling waar deze nog niet zo sterk aanwezig is.

"Kijken naar monumenten in Nederland" is verschenen onder auspiciën van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, in samenwerking met de ANWB, NCRV, Nederlandse Spoorwegen, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland en de NCM (Nationale Commissie Monumentenbescherming).

De prijs van het boekwerk in de boekwinkels wordt f. 19,50. Bij de hierboven genoemde organisaties is het voor hun leden verkrijgbaar voor f. 16,50.

De omvang van het boek is 144 paginas, waarvan 32 in kleur. Er staan ruim 300 fotos in. Formaat : 28.1 x 20.5 cm.

In het boek de volgende hoofdstukken :

1. Stad en dorpsgezichten
2. Woonhuizen
3. Kastelen en buitenplaatsen
4. Kerken
5. Boerderijen
6. Molens
7. .... en andere monumenten : stations, watertorens, stoomgemalen en vuurtorens.

-o-o-o-o-o-o-

VAN DE BOEKENPLANK

Gaarne vestigen wij Uw aandacht op de zojuist verschenen publicaties :

Inventaris van kaarten aanwezig in de Topografisch-Historische Atlas van de Bibliotheek van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant; tweede aflevering Kaarten van Oost-Brabant van 1633-1956; samengesteld door Mej. Chr. A. M. Kuyer; 's-Hertogenbosch, Bibliotheek van het Provinciaal Genootschap, 1979. (Brabantia illustrata; dl. 1). De prijs van deze inventaris (112 pp.- geill.) bedraagt f. 10.00 (excl. portokosten).

Zoete Lieve Tremmetje. De geschiedenis van het openbaar vervoer in en om 's-Hertogenbosch 1879-1929-1979; door W.J.M. Leideritz. 's-Hertogenbosch, 1979. De prijs van deze publicatie (64 pp., 20 ill.) bedraagt f. 4.00 (excl. portokosten).

alsmede de vorig jaar verschenen :

Inventaris van kaarten aanwezig in de Topografisch-Historische Atlas van de Bibliotheek van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant; eerste aflevering Kaarten van (Noord-) Brabant van 1558-1932; samengesteld door Mej. Chr. A. M. Kuyer; met een voorwoord van prof. dr. ir. C. Koeman. 's-Hertogenbosch, Bibliotheek van het Provinciaal Genootschap, 1978. (Brabantia illustrata; dl. 1). Ook hiervan bedraagt de prijs f. 10.00 (excl. portokosten).

Bovengenoemde uitgaven kunnen worden besteld bij de Bibliotheek van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant, St. Josephstraat 1, 's-Hertogenbosch.

Catalogus van de "Stichting Kastelendocumentatie". Deze bevat uitgaven op het gebied van kastelen, historische landhuizen, tuinen en parken, aanwezig in de bibliotheek van de stichting te Muiderberg.

Oud schrift in Nederland : een leerboek voor de student door J.L. van der Gouw.

Voor degene die zich wil bekwamen in palaeografie is dit een zeer geschikt werk. De prijs, n.l. f. 150.00, zal wellicht menigeen doen terugschrikken. Het boekwerk bevat 143 pagina's met uitstekende voorbeelden van transcripties en is verkrijgbaar bij de uitgeverij Canaletto te Alphen aan de Rijn.

Alphen in de Baronie van Breda, door M.A. Erens.

Dit drie-delig werk is een goed voorbeeld hoe men de geschiedenis van een dorp kan beschrijven en is buitendien interessant omdat het over een plaats uit het Brabantse gaat i.v.m. bronvermeldingen. Het is bestelbaar bij de gemeente Alphen en Riel.

Abdijengids België, Nederland, Luxemburg, Frankrijk, door M. Colinon.

Een zeer handzaam boekwerk met beknopte gegevens over de abdijen zelf, mogelijkheid tot bezichtigen, enz. Het is een verbeterde uitgave van de eerder verschenen gids en is verkrijgbaar bij de uitgeverij Altiora te Averbode. De prijs is circa f. 32.50.

Hoeven op land gebouwd : een verhaal van boerderijen, landschappen en mensen, door Vic Goedseels en Luc Vanhoute. Een zeer fraai, in koperdiepdruk uitgevoerd, werk over Belgische boerderijen van 237 paginas. Jammer is het dat er over de Kempen niet al te veel vermeld wordt. De prijs bedraagt circa f. 150.00 en het is verkrijgbaar bij uitgeverij Lannoo te Amsterdam.

Dichter bij de Zaligheden : een verkenning van enkele gotische kerken en torens in de Kempen.

Dit werk is een eerste "studieuitgave" van onze werkgroep tot inventarisatie van kerken en torens der Kempische gotiek. Het bevat een beknopte beschrijving van een aantal kerken en torens uit onze eigen omgeving en is verkrijgbaar bij de coördinator van de werkgroep M. Hurkmans, Dijkmeesterstraat 15 te Hoogeloon.

I K H E B ' T I N M ' N E R U G

Nondedomme nog nie henne, wajist't toch iejt ès ge nie kant. Al nen dag of ettelijk heb ik 't zo héve in m'ne rug en in m'nen bil dè'k pekant nie kan gon. Ik denk 'n kaaw op de spiere. Es ik stil stoj vuujl ik nevvenant niks, mèr dè opston en gon zitte, dè wil mèr nie. 't Sker-niert van gin kante mir en ons Triejn hoj den dokter al laote komme en diej hitter me wel wa vólleghè vur gegeve. Hij zeej dè'k alledaog e paor kirre onder zo'n rooi lamp moet zitte, en toch mèn ik ommel dèt nievel aafduu. Es ik ne poat verzet krèeg ik alle kirre zo'ne steek of dèsse mi 'n nold stèke. Vruuger heb ik is iemes gekend diej kreeg dè ok, mèr diej kreeg 't geregeld en diej is 'r ok on kepot gegon. Diej wonde flak bejons taus, ne mens alleen, niegetröwd, en toenie tegen de taagenteg störréf ben ik 'r saoves mi m'n bruur en nog iemes twee naachte weeze waoke. Toen ie in de kiest log hon 'w op z'n één oag 'n kopere cènt geleed en d'ander oag ope, en ik weet nog dè'w zo mozze laage ès 'r iemes öt de buurt binnekwomp en dèsse dè zaoge. 't Wos krèk of ie 'w mi één oag onkeek. Mèr dieje mens, die hoj't ok al ze lève in z'ne rug gehad, krèk lèk ik 't nou heb, dur liejp ie teminsten henne. Es ik 't nou goewd wèrrem haaw zi den dokter, dan heb ik toch nog rillek kans dèt overgi. Mèr 't is gin klènneghè. Ge moet veul bewèging hebbe, zeej den dokter. Hij hi evel goei praote ès ge zèllef niks vuult. Ik kan men zokke nog nie ens alleen onkrège. Dè moet ons Triejn ommel vur me doewn. Tenaacht heb ik 'n wèrrem kröök mee ne bed genomme um 't mèr goewd wèrrem te haawe. Dan kande nog bèter ne keer goewd verkoud zèn ès zowiejt hebbe, dan vuulde gedomme nevvenant gin pijn. En ik heb zelève eigelek nojt gemekeerd, tenminste niks bezunders, en ik weet ok nie wor ik 't van gekregen heb of wor ik 't opgeloopen heb. Mèr nou hurden ik dètter meer mense zèn diejt op de spieren hebbe. 't Kan wel on't weer ligge, dè gi ommel op en aaf. Dan is 't wir te heet en dan is't wir nórdewijnd en dan hedde zo 'n klèts gevat. Anders kos ik nog is 'n èndje mi den hond de bossen ingon of 'n uurke gon jaoge en ge kost nog is iejt in den hof doewn, mèr dur hoef ik nou nie on te den-ke. D'r wos ok al iemes bejons diej zeej ge moest is ne

de kröjendokter van Caastere gon, die hèlept 'w 'r wel van aaf. Ik zeej, ik heb 'w te verrekke, ik heb 'r al gèld genog on ötgegeeve, urst diej rooi lamp koape, den dokter mi z'n pille en ons Triejn d're zallef diej ze in Vallesweerd gehold hi, 't hèlept ommel gin barst. 't Is van aaiges gekomme èn 't zal van aaiges ok wel wir overgon. En ès't nie overgi, dan kan ik èltè nóg ne Caastere gon of diejen dokter laote komme. Mèr een ding is zeker, 't is e kraus ès ge't in oewe rug het lèk ik, en umdè'k nou nie hèndeg kan gon, roak ik aventoew mèr 'n pèèp, ès ik dan wa perbeer te gon heb ik toch nog èltè iejt in m'n hand um m'n aaige on vaast te haawe.

Joh. C. Biemans.

Tel wat U hebt, niet wat U mist

HET NAJAAR- EN WINTERPROGRAMMA VAN ONZE KRING VOORZOVER

TOT NU BEKEND

Begonnen wordt op maandag 15 oktober met een lezing van Dr. Knippenberg, met als onderwerp : "De Romeinen in ons land".

Op donderdag 15 november hebben we een lezing met dia's over Oirschot, verzorgd door mevrouw M. Schreurs-Jansen.

De kerstviering vindt plaats op donderdag 20 december en de jaarvergadering met omlijsting op donderdag 24 januari.

Behoudens wanneer op de convocaties anders wordt aangekondigd, vinden al deze bijeenkomsten plaats in de vergaderzaal van sporthal "De Kraanvogel" te Eersel.

Inmiddels heeft plaatsgevonden de excursie naar het Land van Meegen, op zaterdag 22 september l.l. In de eerstkomende Rosdoek zal hierover een verslag worden gepubliceerd.

-o-o-o-o-o-o-

OUD VERS

VOORTEKENS VAN REGEN EN ONWEER

De holle wind kent perk noch palen  
Het zwerk verandert keer op keer  
Ik zie het kwik in het weerglas dalen  
Het schoorsteenroet valt druppelend neer.

Het vocht begint den muur te ontvloeiën  
De zwaluw scheert langs het spichtig gras  
De vlieg verstoort de logge koeien  
De kikvorsch kwaakt in troebelen plas.

De huiskat wast zich oor en wangen  
Gesloten is de pimpernel  
De merel fluit zijn zoetste zangen  
De krekel piept aanhoudend, fel !

De ganzen snateren, d'eenden kwaken  
De zuring krimpt haar blad ineën  
Het hout zet uit met hoorbaar kraken  
Het vocht zweet uit den blauwe steen.

De slakken zijn met zand bestoven  
De padden kruipen ginds en her  
De klaver heft de kruin naar boven  
Flauw glinstert zelfs de grootste ster.

Het loeiend vee wil 't veld verlaten  
't Verschiet schijnt ons nabij te zijn  
Men hoort de schapen rusteloos blaten  
Voortdurend knort en ronkt het zwijn.

Hebt gij den geur der gracht geroken  
Zaagt ge die schone regenboog ?  
De zon is nevelig neergedoken  
Ondraaglijk kwelt me d'ekster oog.

De glimworm blinkt met groten luister  
De koekoek roept in 't eenzaam woud  
De maan ziet rood door 't nevelig duister  
Het is schoon zomer, tamelijk koud.

De wesp steekt nu fel en verbeter  
Het paard trappelt vol van ongeduld  
De hond zoekt gras om op te eten  
Ziet, hoe een kring de maan omhult.

De jachthond die zit suf te dromen  
Het stof draait warrelend in den vliet  
De visschen springen in de stromen  
Het regent ook op Sint Margriet

De kraaien strijken zwierend neder  
In gang en kamer kruipt de spin  
De boom voorspelt onstuimig weder  
De volle maan viel Maandag in !

Uit:  
"De Brembosch",  
uitgave van de Stichting Brabants Heem.

**VAN DE MEIERIJSE BEER.**

Al heel lang is 't geleden  
Al meer dan vijftig jaar (bis)  
dat de Beer heeft ziek gelegen;  
hij klaagde en hij weende,  
hij klaagde en hij steende  
en het einde was de dood (bis).

Toen maakte hij zijn testament;  
en wilt ge weten hoe? (bis)  
De kop was voor het parlement,  
De buik was voor de apen,  
die stonden daar te gapen,  
En de schepenen kregen de staart, staart, staart,  
en hij was geen oortje waard (bis).

De berinnen kleedden zich in rouw  
al mee 'nen crepen tip. (bis)  
En tegen de regen en tegen de kou,  
met een paar wollen wanten aan,  
en rokken zonder kant eraan.  
En met waaiers in haar poot, poot, poot,  
en met waaiers in haar poot (bis).

En heel de stad was in de rouw,  
men sloeg de grote trom (bis)  
ter ere van de weduwvrouw,  
en in de vier kwartieren,  
zag men de vlaggen zwieren.  
Van hammen en van spek, spek, spek,  
En van hammen en van spek (bis).

**VAN HET VUUR**

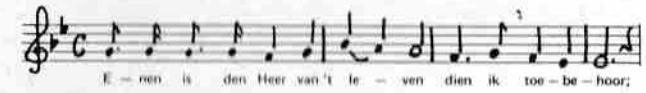
Ziet ons vuur in 't donker laaien, stookt het vuur;  
Ziet er de westenwind in waaien, stookt het vuur;  
Stookt het vuur, 't is avondsonde;  
stookt het vuur, 't is avonduur.

Eens op 't einde van de dagen  
zal het vuur de wereld vagen.  
Die dan dragen 't vuur der minne,  
laat God in den Hemel binnen.

Maar de kwaden gaan met schande  
in de helse vuren branden.



**EEN IS DEN HEER VAN 'T LEVEN**



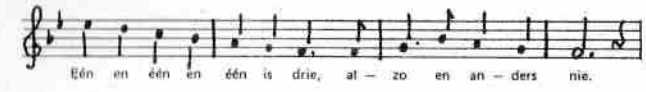
E - nen is den Heer van 't le - ven dien ik toe - be - hoor;



eén is de Vrou - we daar - ne - ven, die ik mij uit - ver - koor.



Eén is het land hier be - ne - den, het e - de - le land Brabant.



Eén en één en één is drie, al - zo en an - ders nie.



God den Heer ik eer aan - bie; 't Lie - ve Vrouw - ke 'k ge - ren zie,



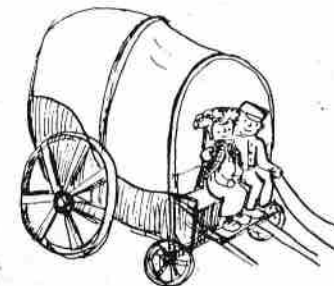
Bra - bant, Bra - bant, we - re di, en an - ders nie!

**VAN CASTEREN KERMISS.**

Wa doene w'op den zondag van Caastere kermis,  
Tinuske, Marinuske, Marieke me' keind?  
We gaan mee de huifkar in Castere kijken;  
me moet het mer vatten net as me 't er veint.  
Caastere kerremis, Tinuske, Marinuske,  
Caastere kerremis, Marieke me keind.

Wa doene w'op den maandag van Caastere kermis,  
Tinuske, Marinuske, Marieke me' keind?  
Wij eten gekokte peren mee suiker .....

Wa doene w'op den dijstg van Caastere kermis,  
Tinuske, Marinuske, Marieke me' keind?  
Wij drinken er bierkes toe aan de klein uurkes .....



KEMPISCH LIEDJE



2. "En ik ben ene mens uit de Kempen,  
ik draag er de marskraam mee me mee;  
paternosters en kruisen en prenten  
van de heiligen bij de vleet." Och, Sinte Lucij.
3. "En ik ben ooit verdoold in den donk're,  
Bij Eersel of ergens daar in 't rond;  
en de wolken die raakten toe de wereld,  
en de boomtoppen toe de grond." Och, Sinte Lucij.
4. "Toen is mijn een vlammeke verschenen,  
daar liep ik maar immer achteraan;  
en ik kwam bij de Steinselse toren,  
en ik stond in het kerkportaal." Och, Sinte Lucij.
5. "Daar stonden in 't donker te branden,  
drie kaarsen bij 't beeld van Sinte Lucij;  
En wa' droeg Sint Lucij in heur handen?  
Ene palm, en een lamp erbij." Och, Sinte Lucij.
6. "Ik zei: Sint Lucij, en da' vlammeke  
kwam da van die lamp daar in Uw hand?  
Hedde gij da' vertoond voor mijn ogen?  
En dan zijde gij wel bedankt." Och, Sinte Lucij.
7. "Sint Lucij heur gezicht hee'twee ogen,  
twee ander die draagt zij op een schaal;  
en 'k zag 't voor mijn ogen gebeuren:  
dat ze knipogde mee allemaal." Och, Sinte Lucij.

